

Innst. O. nr. 55

(2000-2001)

Innstilling fra justiskomiteen om lov om endringer i straffeprosessloven og domstolloven mv. (forkynnelse av dommer og enkelte justeringer i to-instansreglene mv.)

Ot.prp. nr. 18 (2000-2001)

Til Odelstinget

1. HOVEDINNHALDET I PROPOSISJONEN

I proposisjonen foreslås ulike endringer i straffeprosessloven og domstolloven som i all hovedsak skal effektivisere straffesaksavviklingen.

Viktigst er et forslag om å endre reglene om forkynnelse av dommer i straffesaker og om tidspunktet for når ankefristen skal ta til å løpe. Det foreslås en ny alternativ forkynnelsesmåte, hvoretter siktede kan pålegges å møte opp i retten eller på et annet offentlig kontor for å få dom forkynt for seg. Ankefristen begynner å løpe fra det på forhånd fastsatte forkynnelsestidspunkt.

Departementet går ellers inn for å utvide forhørsrettens kompetanse til å avsi dom ved kjøring uten førerkort. Det foreslås ellers at adgangen til å behandle borgerlige rettskrav sammen med en begrenset anke i straffesak utvides. Videre skal fullstendige og begrensede anker hvor flere tiltalte er involvert, i større grad kunne behandles i samme ankeforhandling.

Det foreslås også enkelte mindre presiseringer bl.a. i bestemmelsen i straffeprosessloven § 160 a om sentralt DNA-register.

2. FORKYNNELSE AV DOMMER OG UTGANGSPUNKT FOR ANKEFRISTEN

Dommer i straffesaker skal forkynnes for den siktede. Forkynnelsen er en formalisert form for underretning om dommen, enten ved at dommen blir avsagt ved opplesning i rettsmøte der siktede er til stede, eller ved at retten eller politiet senere forkynner dommen for siktede ved postforkynnelse eller ved bruk av stevnevitne. Dersom den siktede ikke svarer ved postforkynnelse, må politiet/stevnevitnet finne ut hvor vedkommende oppholder seg, og deretter forkynne dommen for vedkommende personlig.

Forslaget i høringsbrevet bygger på at siktede blir pålagt en aktivitetsplikt ved at han plikter å møte opp

til domsavsigelse der dommen samtidig forkynnes (domsforkynnelse), og at han i den forbindelse kan pågripes og fremstilles. Et likestilt alternativ er at siktede blir pålagt å møte frem ved domstolen, eller på et annet egnet sted, for å få dommen forkynt for seg (fremmøteforkynnelse). Ankefristen skulle etter forslaget alternativt løpe fra domsavsigelsen, tidspunktet for fremmøteforkynnelse, ved opphør av gyldig forfallsgrunn eller fra tidspunktet for ordinær forkynnelse.

Tre høringsinstanser går imot at reglene om forkynnelse av dom endres. Det gis bl.a. uttrykk for at reglene innebærer en alt for omfattende «byråkratisering», og at det ikke er behov for endringer. De øvrige høringsinstansene som uttaler seg, støtter en lovendring, men har ulike syn på hvor omfattende endringer som bør foretas.

Departementet foreslår en ny § 159 a i domstolloven om forkynnelse av straffedommer ved domsforkynnelse eller fremmøteforkynnelse. Som hovedregel skal innkalling til forkynnelse skje i rettsmøtet der saken tas opp til doms, men unntaksvis kan siktede innkalles til domsforkynnelse også senere. Lovforslaget er for øvrig forenklet i forhold til forslaget som ble sendt på høring.

Lovgivningen om forkynnelse bør ikke legge for stramme bånd på domstolene. Domsforkynnelse bør derfor bare være et alternativ og ikke en hovedregel. Forkynnelse ved oversendelse til stevnevitnet eller politiet bør bare skje der det ikke lykkes å forkynne dommen ved domsavsigelse, fremmøteforkynnelse eller postforkynnelse fra domstolen. Fremmøteforkynnelse bør kunne nyttes selv om det allerede ved innkallelsen er klart at siktede ikke kan eller ikke vil møte. For at ankefristen skal løpe fra fremmøteforkynnelsen bør da kopi av dommen med opplysning om utgangspunktet for ankefristen sendes siktede og dennes forsvarer, men departementet går ikke inn for

at forsvareren skal kunne vedta forkynnelse på vegne av sin klient. Det vises for øvrig til forslaget om ny § 159 a i domstolloven og endring av straffeprosessloven §§ 42 og 43.

Departementet foreslår videre at en siktet skal kunne pågripes for å få gjennomført en forkynnelse. Pågrepelse kan besluttes når det er gått mer enn én måned siden dom ble avsagt, uten at forsøk på å forkynne dommen på annen måte har lyktes. Det kan også hende at en domfelt med uforkynte dommer kommer i kontakt med politiet i ulike andre sammenhenger. Departementet viser her til erfaringer ved Oslo politidistrikt, der alle innbrakte personer automatisk kontrolleres opp mot bl.a. et register over uforkynte dokumenter. Det vises for øvrig til forslaget til endring av straffeprosessloven §§ 85 og 88.

Høringsinstansene har ulike oppfatninger om hvorvidt ankefristen skal kunne begynne å løpe selv om siktede ikke møter til domsforkynnelse eller fremmøteforkynnelse. De fleste går imot at en endring skal gjelde for saker som er fremmet i tiltaltes fravær. Har den siktede vært til stede i det rettsmøtet der tidspunkt for forkynnelse er fastsatt, mener derimot de fleste høringsinstansene at ankefristen kan begynne å løpe selv om siktede ikke møter opp.

Departementet mener at det er et klart behov for at ankefristen skal kunne begynne å løpe selv om den siktede ikke møter opp til domsforkynnelse eller fremmøteforkynnelse. Det må imidlertid være et minstekrav at den siktede har fått innkalling til domsforkynnelse eller fremmøteforkynnelse i retten. Har han ikke det, bør ikke ankefristen kunne begynne å løpe.

Departementet foreslår etter dette at når siktede ikke har fått forkynt dommen på tradisjonelt vis, skal ankefristen løpe fra det tidspunktet siktede var innkalt til doms- eller fremmøteforkynnelse.

For å kunne fange opp de særlige situasjoner som kan oppstå der siktede ikke er blitt kjent med innholdet i dommen før etter, eller like før ankefristens utløp, foreslår departementet å utvide adgangen til å gi fristoppreisning. En anke kan i så fall tas under behandling dersom særlige grunner tilsier at domfelte bør få anken prøvd.

Departementet finner at den ordning som nå blir foreslått, ikke kommer i konflikt med den europeiske menneskerettskonvensjon (EMK). Det vises for øvrig til forslaget om endring av straffeprosessloven §§ 310 og 318.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Vidar Bjørnstad, Astrid Marie Nistad, Jan Petter Rasmussen og Ane Sofie Tømmerås, fra Kristelig Folkeparti, Finn Kristian Marthinsen og Åse Wisløff Nilssen, fra Fremskrittspartiet, Jan Simonsen og Jørn L. Stang,

fra Høyre, lederen Kristin Krohn Devold og Bjørn Hernæs, og fra Senterpartiet, Tor Nymo, viser til at departementet regner med at minst 10 000 dommer i straffesaker årlig blir oversendt politiet/stevnevitnet for forkynnelse. Det fører ofte til at politiet må bruke betydelige ressurser for å finne ut hvor den tiltalte befinner seg, og bidrar til å forsinke saksbehandlingen. Komiteen har derfor ved flere anledninger grepet tak i denne problemstillingen. Komiteen viser i den anledningen til Innst. O. nr. 63 (1998-1999) hvor komiteen skrev følgende:

«Komiteen er enig i at domsavsigelsen som en hovedregel må kunne skje i rettsmøtet der siktede/tiltalte er til stede og at ankefristen skal løpe fra domsavsigelsen.»

Komiteen viser også til Budsjett-innst. S. nr. 4 (1999-2000) hvor komiteen hadde følgende merknad:

«Komiteen er kjent med at det ofte tar unødvendig tid fra domsavsigelse til dommen forkynnes for tiltalte, og imøteser en lovendring som fastslår at forkynnelsen skjer på et på forhånd fastsatt tidspunkt, for eksempel domsavsigelsestidspunktet, enten tiltalte har møtt opp eller ei. Andre aktuelle regelendringer kan for eksempel være plikt til å møte hos politiet etter innkalling.»

Komiteen konstaterer at de forslagene departementet nå legger frem langt på vei følger opp komiteens tidligere merknader, og at forslagene har bred støtte fra høringsinstansene.

Komiteen er enig i at hovedregelen skal være at innkalling til forkynnelse skal skje i rettsmøtet der saken tas opp til doms.

Komiteen konstaterer at departementet mener at offentlig domsavsigelse der siktede innkalles (domsforkynnelse) bare bør være et alternativ og ikke fremholdes som hovedregel, og at argumentene for dette er at lovgivningen ikke bør legge for stramme bånd på domstolene. På den andre siden fremheves det at domstolene ikke bør volde unødig arbeid for politiet, unødig ulempe for siktede eller forsinkelser i straffesakskjeden. Komiteen mener at disse sistnevnte hensynene er vesentlige, og vil be departementet etter en tid vurdere om de regelendringene som nå foreslås har fungert tilfredsstillende for å oppnå målet om bedre ressursutnytting og forgang i saksbehandlingen, og eventuelt komme tilbake til Stortinget med forslag om likevel å gjøre domsforkynnelse til hovedregelen.

Komiteen er enig i at fremmøteforkynnelse bør kunne nyttes selv om det allerede ved innkallelsen er klart at siktede ikke kan eller vil møte.

Komiteen er enig i at ankefristen skal kunne begynne å løpe selv om den siktede ikke møter opp til domsforkynnelse eller fremmøteforkynnelse, forut-

satt at den siktede har fått innkalling til domsforkyn- nelse eller fremmøteforkynnelse i retten. Komiteen er også enig i at endringen ikke skal gjelde for saker som er fremmet i tiltaltes fravær. Komiteen vil imidlertid peke på at tiltalte som ikke engang møter opp til hovedforhandlingene også er de personene som det er vanskeligst for politiet å få forkynt dom- men for, og viser til at Oslo politidistrikt i sin hørings- uttalelse antyder en løsning som går ut på å innføre en plikt for tiltalte til å gjøre seg kjent med om det er av- sagt dom eller ikke, og at fristen løper fra det tids- punktet han kunne gjort seg kjent med dommen. Ko- miteen forutsetter at departementet fortløpende har under oppsikt om det er fornuftig å innføre et slikt regelverk, i det minste i saker der det kun blir idømt bot og/eller inndraging, slik Oslo politidistrikt foreslår.

Komiteen viser for øvrig til de respektive frak- sjoners merknader og forslag i Innst. S. nr. 6 (1998- 1999).

3. UTVIDELSE AV FORHØRSRETTENS DOMSKOMPETANSE

Etter straffeprosessloven § 248 kan dom avsies i forhørsrett. Dette er en forenklet behandlingsmåte av straffesaker. Et hovedvilkår er at den siktede har av- gitt en uforbeholden tilståelse. Hvis den siktede ikke husker hva som har skjedd, for eksempel fordi han var beruset, er tilståelsen ikke uforbeholden. Dermed kan saken som hovedregel ikke behandles i forhørsretten. Av praktiske grunner er det likevel gitt et unntak for saker om føring av motorvogn i påvirket tilstand hvis siktede i retten erklærer seg skyldig.

I høringsbrevet foreslo departementet å utvide det nevnte unntaket til også å omfatte saker om kjøring uten gyldig førerkort/kompetansebevis.

Et stort flertall av høringsinstansene som har av- gitt realitetsuttalelse, stiller seg positive til forslaget. De som går imot mener det ikke er særlig behov for en slik endring. Noen går inn for at utvidelsen bør be- grenses til de tilfeller der kjøring uten førerkort skjer sammen med promillekjøring, mens andre går mot en slik begrensning.

Departementet følger opp forslaget. Det vil etter dette være tilstrekkelig for forhørsrettsbehandling at siktede sier seg straffeskyldig og samtykker i pådøm- melse, og at retten ikke finner slik pådømmelse beten- kelig. Unntaket gjøres gjeldende for kjøring uten før- rerkort i alminnelighet, og det foreslås at også tilfeller hvor fører har førerkort men ikke har det med seg, skal omfattes av unntaket. Det vises for øvrig til forslaget til endring av straffeprosessloven § 248.

Komiteens merknader

Komiteen viser til at en dom kan avsies i for- hørsretten dersom den siktede har avgitt en uforbehol- den tilståelse. Dersom en siktet var så beruset at han

ikke husker hva som har skjedd er tilståelsen ikke uforbeholden. Dersom saken gjelder kjøring av mo- torvogn i påvirket tilstand kan den likevel behandles i forhørsretten dersom den siktede erklærer seg skyldig i retten. Komiteen er enig i at dette unntaket utvi- des til også å omfatte saker om kjøring uten gyldig før- rerkort/kompetansebevis.

4. BEHANDLINGEN AV BORGERLIGE RETTSKRAV I ANKEINSTANSEN

Påtalemyndigheten kan fremme borgerlige krav som springer ut av den samme handling som straffe- saken gjelder, f.eks. erstatningskrav eller regresskrav, sammen med straffesaken dersom den berettigede be- gjærer det.

Spørsmålet om felles behandling av straffekrav og borgerlige krav er også aktuelt i ankeinstansen. Etter dagens regler kan partene kreve ny behandling også av de borgerlige krav ved anke eller gjenopptakelse der det skal foretas prøving av bevisene under skyld- spørsmålet. Ellers prøves borgerlige krav så langt av- gjørelsen umiddelbart beror på den avgjørelse som treffes i straffesaken.

I høringsbrevet foreslo departementet at borgerli- ge rettskrav i lagmannsretten også skal kunne kreves behandlet ved begrenset anke.

Alle høringsinstansene som uttaler seg, støtter en utvidelse av adgangen til å behandle borgerlige retts- krav sammen med straffesaken i ankeinstansen, men flere mener adgangen på ulike måter bør begrenses.

Departementet er enig med de høringsinstansene som fremhever at det normalt ikke bør være adgang til å behandle borgerlige rettskrav der det bare er lovan- vendelsen under skyldspørsmålet eller saksbehandlin- gen som skal prøves, fordi dette vil kunne vanskelig- gjøre og forsinke straffesaksavviklingen. Det vil også være uheldig om en sterkt avgrenset straffutmålings- anke skal utvikle seg til en omfattende erstatningssak. Departementet foreslår etter dette at domstolen får kompetanse til å avgjøre om det borgerlige kravet skal kunne behandles sammen med straffekravet.

Det bør for øvrig etter departementets mening ikke være ubegrenset adgang til å fremsette nye bor- gerlige krav ved ankebehandlingen, og departementet foreslår at adgangen ikke skal være videre enn for an- ker i sivile saker.

Det vises for øvrig til forslaget til endring av straf- feprosessloven § 434.

Komiteens merknader

Komiteen er enig med departementet i at ad- gangen til å behandle borgerlige rettskrav sammen med anke i straffesaker utvides, og støtter det fremlag- te forslag.

Komiteen viser til at departementet foreslår det skal legges samme begrensninger på å ta opp nye bor-

gerlige krav i ankerunden som det som i dag gjelder ved anker i sivile saker. Høyesterett har i en kjennelse avsagt 30. januar 2001 uttalt at fornærmede ved fullstendig anke etter omstendighetene bør kunne fremme sitt krav til behandling sammen med straffesaken, selv om dette først skjer under ankebehandlingen. I svarbrev til komiteen av 28. februar 2001 fra justisministeren fremgår det at departementet etter dette ikke lenger ser samme behov for en avklaring av lovteksten, og at departementets opprinnelige forslag til presisering innebærer en realitetsendring som eventuelt bør vurderes nærmere.

Komiteen foreslår etter dette at straffeprosessloven § 434 tredje ledd siste punktum utgår. Etter dette vil rettens adgangen til å avskjære borgerlige rettskrav, uavhengig av om disse har vært behandlet i førsteinstansen, reguleres av straffeprosessloven § 428. I henhold til denne bestemmelsen kan retten på ethvert trinn av saken nekte å behandle et krav dersom dette vil være til «vesentlig ulempe».

5. SAKSBEHANDLINGEN VED FORENET BEHANDLING AV STRAFFESAKER I LAGMANNSRETTE

Saksbehandlingen i lagmannsretten varierer alt etter ankegrunn og ettersom noen av forholdene skal behandles med lagrette eller ikke. Dette skaper problemer ved forening av flere forhold mot en og samme person, og ved forening av saker mot flere tiltalte. De gjeldende regler i straffeprosessloven § 353 åpner i prinsippet for felles behandling, men det er i mange tilfeller ikke regulert i loven hvilke saksbehandlingsregler som skal gjelde.

I høringsbrevet ble det foreslått et nytt fjerde ledd i § 353 som skulle klargjøre bestemmelsen. Det ble bl.a. foreslått at dersom herreds- eller byretten har forent behandlingen for flere personer til én sak, og anken vedrørende noen av dem skal behandles med lagrette, kan lagmannsretten beslutte at ankeforhandlingen vedrørende andre siktede skal behandles samtidig dersom de er dømt eller siktet for forhold som behandles med lagrette. Adgangen til felles behandling skulle være fakultativ, dvs. når retten finner det hensiktsmessig.

Tre høringsinstanser er negative/skeptiske til ulike deler av forslaget. De andre høringsinstansene som uttaler seg, støtter forslaget i høringsbrevet.

Departementet følger opp forslaget i proposisjonen, men forenkler og presiserer bestemmelsen noe. Lagmannsretten står etter forslaget i utgangspunktet fritt til å forene og skille saker, uavhengig av om de aktuelle saker var forent i førsteinstans eller ikke. Gjeldende foreningsforbud for ærekrenkelsessaker begrenses til bevisanker.

Også § 332, som gjelder anker som behandles i meddomsrett, presiseres på tilsvarende måte som § 353.

Komiteens merknader

Komiteen støtter de forslagene til forenklinger og presiseringer som departementet foreslår.

6. ANDRE ENDRINGER

Straffeprosessloven § 160 a gir hjemmel for å opprette et sentralt register over DNA-profiler. Det er antatt at § 160 a gir tilstrekkelig hjemmel for å ta prøve til DNA-analyse med tvang selv om dette ikke uttrykkelig er sagt i loven. Etter departementets syn bør imidlertid dette spørsmålet lovreguleres uttrykkelig. Departementet foreslår derfor at det sies uttrykkelig i § 160 a at prøver til DNA-analyse kan gjennomføres med tvang.

Departementet foreslår for øvrig enkelte endringer i §§ 332, 333 og 334 til dels av teknisk og presiserende art. Ingen høringsinstanser går imot disse forslagene.

Komiteens merknader

Komiteen er enig i at prøver til DNA-analyser skal kunne gjennomføres med tvang, og støtter departementets presisering av den allerede eksisterende lovhjemmelen.

7. ØKONOMISKE OG ADMINISTRATIVE KONSEKVENSER

De fleste forslagene i proposisjonen vil hver for seg ha små økonomiske og administrative konsekvenser. Forslaget om endrede rutiner ved forkynnelse av dom i straffesaker og ankefristens løp, er ett av mange tiltak for en raskere straffesaksavvikling.

8. KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen viser til proposisjonen og rå Odels-tinget til å gjøre følgende

vedtak til lov

om endringer i straffeprosessloven og domstolloven mv. (forkynnelse av dommer og enkelte justeringer i to-instansreglene mv.)

I

I lov 22. mai 1902 nr. 10 Almindelig borgerlig Straffelov (Straffeloven) gjøres følgende endring:

§ 74 fjerde ledd skal lyde:

Subsidiær fengselsstraff faller bort etter 5 år, med mindre fullbyrding av den er påbegynt *innen* fristens utløp.

II

I lov 13. august 1915 nr. 5 om domstolene (domstolloven) gjøres følgende endring:

Ny § 159 a skal lyde:

Retten skal sørge for at dom i straffesak blir forkynt etter reglene i annet eller tredje ledd, eller at dommen postforkynnes etter reglene i § 163 a. Om dette ikke lar seg gjennomføre, kan dommen forkynnes ved stevnevitne etter §§ 165 flg.

Dersom dommen skal avsies ved opplesning, kan retten beslutte at forkynnelsen skal skje samtidig med domsavsigelsen (domsforkynnelse). Siktete plikter i så fall å møte til det rettsmøtet hvor dommen avsies. Er siktete til stede når saken tas opp til doms, gjelder reglene i straffeprosessloven § 42 annet ledd. Er siktete ikke til stede, skal retten innkalle ham til domsavsigelsen etter reglene i straffeprosessloven § 86 jf. § 87 første ledd.

Dersom dommen skal avsies ved underskriving, kan retten innkalle siktete til forkynnelse ved rettens kontor eller ved et annet offentlig kontor (fremmøteforkynnelse). Siktete plikter i så fall å møte til forkynnelsen. Er siktete til stede når saken tas opp til doms, gjelder reglene i straffeprosessloven § 42 annet ledd. Er siktete ikke til stede, kan retten innkalle ham til forkynnelse etter reglene i straffeprosessloven § 86 jf. § 87 første ledd. Straffeprosessloven § 89 gjelder tilsvarende.

Annet ledd tredje og fjerde punktum og straffeprosessloven §§ 86 tredje ledd, 88 og 89 gjelder tilsvarende for innkalling til fremmøteforkynnelse.

III

I lov 13. juni 1980 nr. 35 om fri rettshjelp gjøres følgende endringer:

§ 28 tredje ledd oppheves.

§ 28 a tredje ledd skal lyde:

For den som har fått underretning om avgjørelsen, er fristen for å erklære kjæremål én måned fra den dag vedkommende mottok underretningen. For andre er fristen én måned fra den dag da vedkommende har fått eller burde ha skaffet seg kjennskap til avgjørelsen, men likevel ikke utover tre måneder fra det tidspunkt avgjørelsen ble truffet.

IV

I lov 22. mai 1981 nr. 25 om rettergangsmåten i straffesaker (straffeprosessloven) gjøres følgende endringer:

§ 42 skal lyde:

Dommen bør avsies umiddelbart etter at saken er tatt opp til doms. Kan dette ikke skje, og domsavsigel-

sen derfor besluttet utsatt til et senere rettsmøte, skal om mulig tid og sted for dette fastsettes før saken tas opp til doms.

Dersom siktete er til stede når saken tas opp til doms, skal retten opplyse hvordan dommen vil bli forkynt. Skal dommen forkynnes etter reglene i domstolloven § 159 a annet eller tredje ledd, skal retten gjøre siktete kjent med at han plikter å møte til forkynnelsen, og kan pågripes om han ikke møter. Retten skal også opplyse siktete om regelen i § 310 annet ledd annet punktum. Det skal anmerkes i rettsboken at opplysningene er gitt.

Er dom ikke avsagt innen tre dager etter at saken er tatt opp til doms, skal grunnen opplyses i rettsboka.

§ 43 tredje ledd skal lyde:

Er siktete ikke til stede, anses dommen avsagt når den er underskrevet. Retten skal sørge for at dommen snarest mulig forkynnes for siktete, jf. domstolloven § 159 a, med slik opplysning som nevnt i annet ledd. Han skal samtidig spørres om han vedtar dommen.

§ 85 første ledd skal lyde:

Siktete plikter etter lovlig innkalling å møte til

- a) hovedforhandlingen,*
- b) andre rettsmøter når retten finner hans fremmøte nødvendig etter sakens stilling, og*
- c) domsforkynnelse eller fremmøteforkynnelse etter domstolloven § 159 a.*

§ 88 skal lyde:

Dersom en siktet som er stevnet i samsvar med § 42 annet ledd jf. domstolloven § 159 a eller § 86 og § 87 første eller tredje ledd, uteblir fra rettsmøtet eller fra fremmøteforkynnelsen uten at det er opplyst at han har lovlig forfall, kan retten beslutte at han skal pågripes for straks å fremstilles eller for å holdes fengslet inntil han kan bli fremstilt. Like med uteblivelse anses det at siktete møter beruset. Fengsling kan bare brukes når hans fremmøte er nødvendig etter loven eller antas nødvendig etter sakens stilling. Ved uteblivelse fra fremmøteforkynnelse kan beslutning etter leddet her også treffes av påtalemyndigheten.

Gir siktetes forhold grunn til å frykte for at han vil utebli fra en berammet hovedforhandling, kan retten straks treffe beslutning etter reglene i første ledd. Er det fare ved opphold, kan beslutningen treffes av påtalemyndigheten. Spørsmålet skal i så fall snarest mulig forelegges for den rett som behandler saken. Stiller siktete sikkerhet for sitt fremmøte etter reglene i § 188, kan avhenting unnlates.

Skal en dom i straffesak forkynnes for siktete, kan påtalemyndigheten beslutte at han kan pågripes for å få gjennomført forkynnelsen dersom det har gått mer enn én måned siden dommen ble avsagt og forsøk på å forkynne dommen ikke har lyktes.

§ 160 a annet ledd nytt tredje punktum skal lyde:

Nekter domfelte å avgi biologisk materiale frivillig, kan blodprøve og andre prøver tas med tvang når det kan skje uten fare eller betydelig smerte.

§ 216 b første ledd bokstav b skal lyde:

som rammes av straffeloven kapittel 8 eller 9, eller av §§ 145 annet ledd, 162, 204 første ledd bokstav d, 317, jf. §§ 162 eller 390 a.

§ 248 skal lyde:

Etter begjæring fra påtalemyndigheten og med siktedes samtykke kan forhørsretten pådømme en sak uten tiltalebeslutning og hovedforhandling, når retten ikke finner det betenkelig og saken gjelder

- a) *en straffbar handling som ikke kan medføre fengsel i mer enn 10 år, jf. annet ledd, og siktede innen retten har gitt en uforbeholden tilståelse som styrkes av de øvrige opplysninger,*
- b) *en overtredelse av vegtrafikkloven § 22 jf. § 31, og siktede innen retten erklærer seg skyldig etter siktelsen, eller*
- c) *en overtredelse av vegtrafikkloven § 24 første ledd jf. § 31, og siktede innen retten erklærer seg skyldig etter siktelsen.*

Forhøyelse av maksimumsstraffen på grunn av gjentakelse, sammenstøt av forbrytelser eller anvendelsen av straffeloven § 232 kommer ikke i betraktning.

Har siktede forsvarer, skal denne få anledning til å uttale seg før saken blir tatt opp til doms.

Sak om sikring eller forvaring kan ikke pådømmes i forhørsrett.

§ 310 nytt annet ledd skal lyde:

Fristen for siktede løper fra det tidspunkt dommen er forkynt for ham. Er siktede i medhold av § 42 annet ledd, jf. domstolloven § 159 a annet eller tredje ledd, pålagt å møte til forkynning, løper fristen fra det varslede forkynningstidspunktet, selv om siktede ikke møter. Møter han ikke, skal retten straks sende kopi av dommen til siktede, forsvareren og påtalemyndigheten med opplysning om utgangspunktet for ankefristen.

§ 318 første ledd skal lyde:

En anke som er fremsatt etter at ankefristen er utløpt, skal avvises med mindre

- a) *retten finner at oversittelsen ikke bør legges den ankende til last, eller*
- b) *ankefristen begynte å løpe etter § 310 annet ledd annet punktum, og særlige grunner tilsier at den domfelte bør få anken prøvd.*

I hvert fall må anke være fremsatt innen to uker etter at det forhold som har fremkalt forsinkelsen, er falt bort.

§ 332 skal lyde:

Ved ankeforhandling som omfatter bevisbedømmelsen under skyldspørsmålet eller *avgjørelse om straff eller rettsfølge som nevnt i § 2 første ledd nr. 1* for forbrytelse som etter loven kan medføre fengsel i mer enn 6 år, settes lagmannsretten med fire meddommere. § 321 tredje ledd annet punktum gjelder tilsvarende. I vidløftige saker kan rettens formann bestemme at ett eller flere varamedlemmer for meddommerne skal følge forhandlingene og tre inn i retten om noen av meddommerne får forfall. I saker hvor det er behov for det, kan rettens formann beslutte at to av meddommerne skal være fagkyndige. Disse oppnevnes etter reglene i domstolloven § 87 eller § 88.

Er retten satt med meddommere i saker der bare noen spørsmål skal behandles med meddommere etter første ledd, deltar meddommerne ikke ved avgjørelsen av anker over saksbehandlingen og anker over lovanvendelsen under skyldspørsmålet. Ved behandlingen av spørsmål om straff eller rettsfølge som nevnt i § 2 første ledd, og om saksomkostninger i disse sakene, deltar likevel meddommerne for alle de straffbare forhold som ankeforhandlingen omfatter.

Paragrafen her gjelder ikke for saker som etter kapittel 24 skal behandles med lagrette.

§ 333 første ledd skal lyde:

Når anke til lagmannsretten ikke gjelder bevisbedømmelsen under skyldspørsmålet eller *avgjørelse om straff eller rettsfølge som nevnt i § 2 første ledd nr. 1* for forbrytelse som etter loven kan medføre fengsel i mer enn 6 år, kan retten med partenes samtykke beslutte at saken skal behandles skriftlig. § 321 tredje ledd annet punktum gjelder tilsvarende.

§ 334 første ledd skal lyde:

Skal lagmannsretten bare prøve saksbehandlingen eller lovanvendelsen *under skyldspørsmålet*, innkalles ikke siktede til ankeforhandlingen med mindre retten finner at særlige grunner tilsier det. Skal den bare prøve spørsmålet om straff eller annen rettsfølge som nevnt i § 2 første ledd nr. 1, kan innkalling unnlates hvis siktedes nærvær finnes overflødig.

§ 353 skal lyde:

En ankesak kan omfatte flere forhold som forenes etter reglene i § 13, selv om noen av forholdene skal behandles med lagrette og andre ikke. Dette gjelder uavhengig av om forholdene tidligere har vært forent i én sak. Forhold som gjelder ærekrenkelse, der retten skal prøve bevisbedømmelsen under skyldspørsmålet, kan likevel ikke forenes med forhold som skal behandles med lagrette.

Er flere straffbare forhold forent i én sak, gjelder følgende:

1. *Ved anke over bevisbedømmelsen under skyldspørsmålet der noen av forholdene skal behandles*

med lagrette og andre ikke, skal alle forholdene behandles med lagrette. Omfatter ankesaken spørsmål om overtrødelse av straffeloven kapittel 8 eller 9 eller lov 18. august 1914 om forsvarshemmeligheter, skal likevel hele saken behandles med meddommere.

2. Dersom ankeforhandlingen omfatter både bevis-anke som skal behandles med lagrette, og anke over andre sider ved en dom, avgjøres de sistnevnte forholdene av lagmannsretten uten medvirkning fra lagretten. Dersom fire lagrettemedlemmer tiltrer retten etter § 376 e første ledd, skal de likevel for alle de straffbare forhold som ankeforhandlingen omfatter, delta ved behandlingen av spørsmål om straff eller rettsfølge som nevnt i § 2 første ledd og om saksomkostninger. Selv om vilkårene i § 376 e ikke er oppfylt, skal fire lagrettemedlemmer på samme måte tiltre retten når denne skal behandle spørsmål hvor det etter § 332 skulle ha deltatt meddommere.

§ 434 skal lyde:

Ved anke i straffesaken kan partene kreve ny behandling også av de borgerlige krav dersom vilkårene i §§ 427 til 433 er oppfylt og anken gjelder bevisbedømmelsen under skyldspørsmålet eller avgjørelse av straff eller rettsfølge som nevnt i § 2 første ledd nr. 1. Når anke-domstolen samtykker, gjelder det samme ved ankeforhandling som gjelder andre ankegrunner. I sak for Høyesterett gjelder § 323 tilsvarende.

Ved gjenopptakelse av straffesak kan en part kreve ny behandling også av de borgerlige krav dersom vilkårene i §§ 427 til 433 er oppfylt og fristen i tvistemålsloven § 408 ikke er utløpt. Reglene i første ledd gjelder tilsvarende.

Begjæring om behandling av borgerlige rettskrav sammen med straffesaken må sammen med opplysning om de bevis som vil bli ført, settes fram så tidlig at den annen part har tilstrekkelig tid til å forberede seg på behandlingen.

Dersom et borgerlig rettskrav ikke avgjøres i straffesaken, skal retten sørge for at melding om dette blir forkynt for den som har krevd ny behandling av spørsmålet. Parten skal samtidig orienteres om adgangen til fortsatt behandling etter tvistemålslovens regler og om fristen i tredje punktum. Parten må innen én måned etter at slik melding ble forkynt for ham, gi retten melding om at han krever fortsatt behandling av det borgerlige rettskravet. Om slikt krav ikke fremsettes, skal denne delen av saken heves.

V

I lov 26. juni 1992 nr. 86 om tvangsfullbyrdelse og midlertidig sikring (tvangsfullbyrdsloven) gjøres følgende endring:

§ 13-2 tredje ledd bokstav a skal lyde:

Skriftlig avtale om leie som inneholder vedtagelse av at tvangsfravikelse kan kreves når leien ikke blir betalt. Det skal gå fram av varselet etter § 4-18 at tvangsfullbyrdelse kan unngås dersom leien med renter, utenrettslige inndrivingskostnader, saksomkostnader og forfalt leie fram til betalingstidspunktet blir betalt før fullbyrdselsen gjennomføres.

VI

I lov 17. januar 1997 nr. 11 om endringer i straffeloven m.v. (strafferettslige utilregnelighetsregler og særreaksjoner) gjøres følgende endring:

I del I nr. 9 utgår endringen av § 248 første ledd fjerde punktum. I stedet foretas en tilsvarende endring i § 248 fjerde ledd.

VII

Lovens del I, III, V og VI samt endringene i §§ 160 a, 216 b, 248, 332, 333, 334, 353 og 434 i del IV trer i kraft straks.

Loven trer for øvrig i kraft fra den tid Kongen bestemmer.

Oslo, i justiskomiteen, den 1. mars 2001

Kristin Krohn Devold
leder

Jan Simonsen
ordfører og sekretær